

Sygn. akt III RC 23/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLIEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2019 roku

Sąd Rejonowy w Łowiczu w Wydziale III Rodzinnym i Nieletnich

w składzie:

Przewodnicząca: SSR Honorata Wójcik

Protokolant: st. sekr. sąd. Barbara Salamondra

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 maja 2019 roku

sprawy z powództwa I. W.

przeciwko M. W.

o ustanowienie rozdzielności majątkowej

1) orzeka o ustanowieniu rozdzielności majątkowej z dniem 01.09.2016 roku pomiędzy I. W. a M. W. znoszącej wspólność ustawową małżeńską powstałą pomiędzy nimi na skutek zawarcia związku małżeńskiego w dniu 18.09.1999 roku w USC w Z. nr aktu 1020031/00/AM/ (...);

2) znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania, które przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt III RC 23/19

UZASADNIENIE

Powód I. W. wniósł o ustanowienie rozdzielności małżeńskiej majątkowej między nim, a pozwaną M. W. z datą wsteczną - od dnia 1 września 2015 roku z powodu pozostawania przez strony w separacji faktycznej oraz zasądzenie na jego rzecz od pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu podniósł, że od września 2015 roku pozwana praktycznie stale przebywa w Niemczech, a jej pobyty w kraju ograniczają się do kilku lub kilkunastodniowych wizyt w ciągu roku. Pozwana nie informuje powoda o swoich poczynaniach finansowych. Wiąż gospodarcza, ekonomiczna pomiędzy małżonkami ustala. Powód nie dysponuje informacją odnośnie mającej zatrudnienia pozwanej. Nadmieniał, że pozwana związała się w Niemczech z innym mężczyzną. (pозew – k. 2-4).

Pozwana w odpowiedzi na pozew uznała powództwo co do zasady wnosząc, by ustalić datę powstania rozdzielności majątkowej na 1 września 2016 roku. Wniosła o zasądzenie od powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych. Podniosła w uzasadnieniu swojego stanowiska, iż data wskazana przez powoda jest nieprawidłowa, bowiem w okresie od maja do sierpnia 2016 roku pozwana przebywała okresowo w Polsce, zamieszkiwała z powodem i prowadziła wspólne gospodarstwo domowe. Istniała wówczas pomiędzy małżonkami więź finansowa, albowiem powód korzystał ze środków finansowych pozwanej. Dopiero w sierpniu 2016 roku pozwana wraz z dziećmi wyjechała do Niemiec, w związku z czym jako datę ustania więzi gospodarczej pomiędzy stronami należy uznać - 1 września 2016 roku. (odpowiedź na pozew – k. 21-22). Powyższe stanowiska zostały rozwinięte i podtrzymane przez powoda na rozprawie przed Sądem. Pozwana przez swego pełnomocnika wniosła o ustalenie daty rozdzielności jako 1 września 2016 roku lub też jako datę wniesienia powództwa. (protokół z rozprawy – k. 25-27-odwrot).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strony zawarły związek małżeński dnia 18 września 1999 roku w G.. Pomiędzy stronami nie toczy się sprawa o rozwód. Strony nie zawierały dotychczas umów majątkowych małżeńskich. Żadna ze stron nie jest ubezwłasnowolniona, ani nie toczy się wobec stron postępowanie upadłościowe. Mają dwoje małoletnich dzieci – syna T. i córkę N..

(dowód: odpis skrócony aktu małżeństwa – k. 6-odwrot, okoliczności przyznane)

Małżonkowie zamieszkiwali wspólnie w (...), gmina B. w nieruchomości należącej do powoda. Tam też powód prowadził gospodarstwo rolne, w którym razem pracowali i z którego się utrzymywali. Pozwana dodatkowo dorabiała sprząając. W listopada 2012 roku powód zaciągnął kredyt w kwocie 100.000 złotych na finansowanie gospodarstwa rolnego, który spłaca do chwili obecnej. W roku 2014 kredyt został zwiększony o kwotę kolejnych 50.000 złotych. W 2013 roku małżonkowie remontowali dom. Mieli problemy finansowe. W 2014 roku M. W. wyjechała do pracy do Niemiec. Początkowo była tam 2,5 miesiąca. Do kraju wróciła w styczniu 2015 roku. Zarobiła 1400 euro. Kupiła dzieciom niezbędne rzeczy (ubrania, buty). Wyjechała z synem na ferie. Po powrocie do kraju pracowała wspólnie z mężem w gospodarstwie. W 2015 roku pozwana przebywała w Polsce w lutym, oraz od czerwca do września. W grudniu 2015 roku pozwana dostała w Niemczech stałą pracę jako opiekunka. Po 8 miesiącach pracy zarabiała 1600 euro, później 1800 euro miesięcznie. Relacja pomiędzy małżonkami wyglądała coraz gorzej. Podczas pobytu pozwanej w Polsce małżonkowie zamieszkiwali wspólnie i wzajemnie korzystali z ich środków finansowych, oboje robili zakupy żywności i innych niezbędnych środków z których korzystali całą rodziną. Pozwana zajmowała się domem. Sprzątała, prała, gotowała. Dawała dzieciom kieszonkowe. Wspólnocie spędzali święta i oboje ponosili koszty ich przygotowania. Pozwana nie opłacała rachunków za utrzymanie domu w O.. Kiedy kobieta przebywała w Niemczech dzieci były na utrzymaniu ojca, z którym zamieszkiwały. Wtedy to powód zaspokajał ich potrzeby finansowe. Opłacał wycieczki szkolne. Kupował niezbędne rzeczy. M. W. założyła dla dzieci konto w banku. Opłaca im wizyty u ortodonta w Niemczech. Kupiła córce telefon i płaciła za niego rachunki. W 2015 roku I. W. kupił samochód za własne środki finansowe, ale pozwana wiedziała o tym zakupie. Kupił też za własne środki kilka maszyn rolniczych, w 2016 roku - agregat do ciągnika. Nie informował żony o tych zakupach. Powód nie dysponował wiedzą na temat tego ile zarabia jego żona w Niemczech, gdzie pracuje. Nie znał nawet dokładnego adresu jej pobytu. Podczas pobytu w Niemczech pozwana nie dawała mężowi pieniędzy. Oszczędzała, gdyż chciała wynająć tam mieszkanie i je wyposażyć.

W dniu 1 września 2016 roku M. W. wyjechała do Niemiec razem z dziećmi. Od tego czasu powód nie dawał jej żadnych pieniędzy na utrzymanie dzieci. Od tej daty małżonkowie nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego. Każde korzysta z własnych środków finansowych. Nie mają możliwości decydowania o posunięciach finansowych i majątkowych współmałżonka ani wiedzy na ten temat. Pozwana razem z dziećmi zamieszkała w Niemczech w lokalu socjalnym, który dostała jako samotna matka. Wcześniej musiała wynajmować mieszkanie za własne środki. Dzieci stron powróciły do kraju po 2 latach pobytu w Niemczech, w wakacje 2018 roku.

Od maja 2018 roku M. W. związała się w Niemczech z innym mężczyzną, z którym zamieszkuje i na utrzymaniu którego obecnie pozostaje. Kiedy odwiedza dzieci w Polsce nocuje co prawda w domu powoda, śpi jednak w pokoju z dziećmi. Z mężem nie spędza w ogóle czasu. Nie rozmawiają ze sobą.

(dowód: zeznania powoda e-protokół z dnia 09.05.2019 r. od 01:09:01 – k. 27 odwrot w zw. z wyjaśnieniami k. 25-26; zeznania pozwanej e-protokół z dnia 09.05.2019 r. od 01:10:32 – k. 27odwrot w zw. z wyjaśnieniami k. 26-27; umowa kredytu wraz z aneksem – k. 40-43, 50-52; historia rachunku bankowego – k. 37, 44-49; okoliczności przyznane)

Sąd uznał za wiarygodny zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy w postaci dowodów z dokumentów, zeznań stron i oparł się na nim, dokonując ustaleń faktycznych.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo I. W. o ustanowienie rozdzielności majątkowej z datą wsteczną między nim a jego żoną M. W. z dniem 1 września 2015 roku zasługuje na uwzględnienie w części, tj. co do zasady nie zaś co do daty określającej czas powstania rozdzielności.

Z dniem 18 września 1999 roku, to jest z chwilą zawarcia małżeństwa, powstała między stronami z mocy ustawy, na podstawie art. 31 § 1 k.r.o., wspólność majątkowa, nazwana przez ustawodawcę wspólnością ustawową. Wspólność ustawowa stanowi ustrój majątkowy preferowany przez prawodawcę, jednak nie jest on obligatoryjny.

Artykuł 23 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego statuuje naczelną zasady, jakimi winni kierować się małżonkowie. Przepis art. 23 k.r.o. wskazuje cztery podstawowe obowiązki małżonków:

- 1) **wspólnego pożycia**: polega on na duchowej, fizycznej i gospodarczej więzi małżonków, stanowiącej naturalny cel małżeństwa i warunkującej w znacznym stopniu urzeczywistnienie jego zadań. Powinno bazować na uczuciu miłości, lojalności i szczerości; wzajemnych stosunkach intymnych i prowadzeniu wspólnego gospodarstwa domowego;
- 2) **wzajemnej pomocy** (we wszelkich sferach i przejawach życia rodzinnego, zarówno majątkowych, jak i niemajątkowych);
- 3) **wierności** (głównie na tle stosunków intymnych, a contrario – zakazie zdrady małżeńskiej), uzupełniony w praktyce orzeczniczej o wzajemne poszanowanie;
- 4) **współdziałania** dla dobra rodziny, którą przez swój związek założyli. Obowiązek ten konkretyzują przepisy art. 27–29 (por. J. Winiarz, Prawo rodzinne, s. 82–83).

Kolejny przepis artykułu 24 k.r.o. jest jedną z konsekwencji równouprawnienia małżonków. Stanowi on, iż małżonkowie rozstrzygają wspólnie o istotnych sprawach rodziny; w braku porozumienia każdy z nich może zwrócić się o rozstrzygnięcie do sądu. Treść prawną pojęcia **istotnych spraw rodziny** ukształtowała wieloletnia judykatura. Zgodnie z jej utrwalonym stanowiskiem, pojęcie to obejmuje sprawy o charakterze osobistym lub majątkowym, które mają dla rodziny podstawowe znaczenie. Mogą to być np. niektóre sprawy wynikające ze **sprawowania władzy rodzicielskiej**, a nienależące do kompetencji sądu opiekuńczego, niektóre sprawy z **zakresu zarządu majątkiem wspólnym, różne sprawy**, które mogą być załatwiane przez małżonków na zasadzie ich porozumienia, a nie zostały unormowane w szczególnych przepisach. Rolą sądu w sprawach objętych treścią art. 24 k.r.o. jest głównie sui generis mediacja, a wydane orzeczenie sądowe stanowi surogat porozumienia małżonków.

I dalej ustawodawca nakłada na małżonków kolejne obowiązki wynikające z normy artykułu 36 k.r.o.: oboje małżonkowie są obowiązani współdziałać w zarządzie majątkiem wspólnym, w szczególności udzielać sobie wzajemnie informacji o stanie majątku wspólnego, o wykonywaniu zarządu majątkiem wspólnym i o zobowiązaniach obciążających majątek wspólny. W przywołanych powyżej normach ustawodawca przedstawia idealne małżeństwo, w którym małżonkowie mają równe prawa i obowiązki, spełniają określone funkcje i dokonują wzajemnej informacji, co do tego jak należy gospodarować majątkiem wspólnym, jakie działania podejmować, jak dysponować osiąganymi dochodami czy też przedmiotami nabytymi do majątku wspólnego.

Przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego pozwalają na inne ukształtowanie tego ustroju, a mianowicie na rozszerzenie lub ograniczenie wspólności, a nawet na jej wyłączenie. Mogą tego dokonać sami małżonkowie, stosownie do art. 47 § 1 k.r.o., a w braku ich zgody sąd na żądanie jednego z małżonków w trybie art. 52 k.r.o. Zgodnie z przywołanym art. 52 § 1 k.r.o., z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać ustanowienia przez sąd rozdzielnosci majątkowej.

Rozdzielność majątkowa powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia. W świetle art. 52 § 2 zdanie drugie k.r.o., w wyjątkowych wypadkach sąd może ustanowić rozdzielnosc majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, w szczególności, gdy małżonkowie żyli w rozłączeniu. Ustanowienie przez sąd rozdzielnosci majątkowej na podstawie art. 52 k.r.o. możliwe jest wbrew woli jednego z małżonków, dlatego też może nastąpić tylko w razie istnienia ku temu ważnych powodów.

Orzekanie o zniesieniu małżeńskiej wspólnoty majątkowej z datą wsteczną jest dopuszczalne także po prawomocnym rozwiązaniu związku małżeńskiego przez rozwód, jeżeli powództwo zostało wytoczone przed tą datą (por. Uchwał Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 1994 r., III CZP 44/94, OSNC 1994/10/190). Tym bardziej jest to możliwe, w trakcie sprawy rozwodowej.

Ustawa nie definiuje pojęcia ważne powody, jednakże w doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że pod pojęciem tym rozumieć należy takie okoliczności, które powodują, że w konkretnej sytuacji faktycznej wspólnota ustawowa przestaje służyć dobru drugiego z małżonków oraz dobru założonej przez małżonków rodziny, a wręcz dalsze jej trwanie zagraża interesom drugiego małżonka (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 czerwca 2000 roku, III CKN 287/00, LexPolonica nr 379815; M. Sychowicz [w:] K. Piasecki (red.), Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, Warszawa 2006, komentarz do art. 52, tezy 14 i nast.).

Wśród katalogu ważnych powodów wymienia się okoliczność, że małżonkowie żyją w rozłączeniu (separacja faktyczna), trwonienie majątku, alkoholizm czy narkomania, hazard, uporczywy brak przyczyniania się do zaspokojenia potrzeb rodziny, uporczywe dokonywanie szczególnie ryzykownych operacji finansowych zagrażających materialnym podstawom bytu rodziny. Podkreślić należy ponadto, że ważne powody przemawiające za ustanowieniem rozdzielnosci majątkowej powinny mieć charakter majątkowy.

W realiach rozpoznawanej sprawy zachodzi ważny powód w rozumieniu art. 52 § 1 k.r.o. uzasadniający ustanowienie przez Sąd rozdzielnosci majątkowej pomiędzy stronami. W realiach niniejszej sprawy, należy uznać, że brak jest współdziałania ekonomicznego między małżonkami od dnia 1 września 2016 roku, kiedy to pozwana wraz z dziećmi wyprowadziła się do Niemiec. Lektura zeznań stron dowodzi, że od tego właśnie czasu małżonkowie żyli w rozłączeniu. Pomimo wcześniejszych okresowych wyjazdów pozwanej do Niemiec małżonkowie prowadzili wspólne gospodarstwo domowe. Nawzajem korzystali z zarobionych przez nich środków finansowych. Prowadzili wspólnie dom, robili zakupy, z których korzystali wzajemnie. W okresach pobytu pozwanej w Polsce wspólnie pracowali w gospodarstwie rolnym powoda i korzystali ze środków w ten sposób pozyskanych. Dopiero z datą 1 września 2016 roku kiedy pozwana z dziećmi wyprowadziła się do Niemiec strony zaprzestały prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego. Po tej dacie strony nie współdziałały ze sobą w zarządzie majątkiem wspólnym. Pozwana nie dawała środków na utrzymanie domu. Powód nie korzystał z pieniędzy zarobionych przez żonę i odwrotnie. Pozwana zamieszkuje w Niemczech, gdzie związała się z innym mężczyzną, który ją utrzymuje. Dzieci stron w wakacje 2018 roku wróciły do ojca do Polski. Od dnia 1 września 2016 roku strony nie mają jakiegokolwiek wpływu na decyzje majątkowe podejmowane przez współmałżonka. Nie mają też wiedzy na temat tych decyzji.

Pomiędzy stronami ustała więź gospodarcza, fizyczna a nawet psychiczna, pozwana związała się z innym mężczyzną.

Wyrok SN z 4.11.2004 r. (V CK 215/04, L.) również potwierdza tezę, że „ważnym powodem uzasadniającym żądanie zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej może być separacja faktyczna, uniemożliwiająca współdziałanie w zarządzie tym majątkiem”. Definicja ważnego powodu została również doprecyzowana w wyroku SN z 14.1.2005 r. (III CK 112/04, L.). Zgodnie z zaproponowaną tam definicją, „ważnym powodem w rozumieniu art. 52 § 1 KRO jest

taka separacja faktyczna, która skutkuje trwałym zerwaniem wszelkich stosunków majątkowych stron i brakiem możliwości podejmowania wspólnych decyzji gospodarczych”.

Powyższe okoliczności świadczą o tym, że w związku małżeńskim powoda i pozwanej wspólność ustawowa nie spełnia już swych funkcji, a jej dalsze trwanie stwarza zagrożenie interesów majątkowych stron.

Nie budzi zatem wątpliwości, iż strony od 1 września 2016 roku są w separacji faktycznej, co zostało potwierdzone zeznaniami stron. Jednocześnie z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż strony nie są w stanie podejmować obecnie wspólnych, zgodnych decyzji gospodarczych. Praktycznie nie rozmawiają ze sobą a co za tym idzie nie konsultują ze sobą decyzji w sprawie zarządu majątkiem wspólnym.

Ustanowienie rozdzielności majątkowej z datą wsteczną jest możliwe o tyle tylko, o ile w tej dacie istniały już ważne powody ustanowienia rozdzielności, także w kontekście realnego zagrożenia interesu wierzycieli (por. wyr. SN z 4.6.2004 r., III CK 126/03, L.). W dniu 1 września 2016 roku istniały już zatem powody orzeczenia rozdzielności majątkowej. Od tej daty strony nie są w stanie współpracować w zarządzie majątkiem wspólnym, pozwana mieszka w Niemczech, gdzie ułożyła sobie życie.

W niniejszej sprawie zachodzą wyjątkowe wypadki, o których mowa w art. 52 § 2 zdanie drugie in principio k.r.o., dla ustanowienia rozdzielności majątkowej

z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa. Trwająca przed wniesieniem pozwu separacja faktyczna przemawia za uznaniem, że w przedmiotowej sprawie zachodzą wyjątkowe okoliczności uzasadniające ustanowienie rozdzielności majątkowej pomiędzy małżonkami z datą wcześniejszą, tj. z dniem 1 września 2016 roku, czyli po wyjeździe pozwanej z dziećmi z kraju.

Należy podnieść, iż zniesienie wspólności majątkowej z datą wsteczną może być orzeczone tylko w sytuacjach rzadkich i wyjątkowych, za czym przemawia wzgląd na ochronę interesu wierzycieli każdego z małżonków, przy rozważaniu zaś takiego zniesienia sąd musi rozważyć nie tylko interes rodziny, ale także ewentualność pokrzywdzenia tych wierzycieli każdego z małżonków, których należności powstały w okresie objętym wstecznym działaniem orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 1994 r., I CRN 50/94, OSNCP 1994, nr 12, poz. 246; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 1995 r., II CRN 148/94, OSNC 1995, nr 4, poz. 70; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 1995 r., II CRN 162/94, OSNC 1995, nr 6, poz. 100). W okolicznościach przedmiotowej sprawy rozważenie interesów obojga małżonków, widziane w perspektywie przyszłości, a także wnikliwe rozważenie interesów osób trzecich, w szczególności wierzycieli stron, pozwala na uwzględnienie żądania powoda w części. Uwzględnienie powództwa nie stanowi zatem zagrożenia dla osób trzecich i nie narusza ich interesu, bowiem kwestia spłat może zostać rozstrzygnięta w postępowaniu o podział dorobku.

Mając na względzie powyższe ustalenia i rozważania, Sąd uznał za zasadne ustanowienie rozdzielności majątkowej pomiędzy I. W. i M. W. z dniem 1 września 2016 roku, znoszącej wspólność majątkową małżeńską powstałą między nimi na skutek zawarcia związku małżeńskiego w dniu 18 września 1999 roku w G. o oznaczeniu aktu małżeństwa numerem 1020031/00/AM/ (...).

Biorąc pod uwagę wynik postępowania, jak i sytuację materialną i rodzinną stron, Sąd zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania, w tym koszty zastępstwa procesowego.